

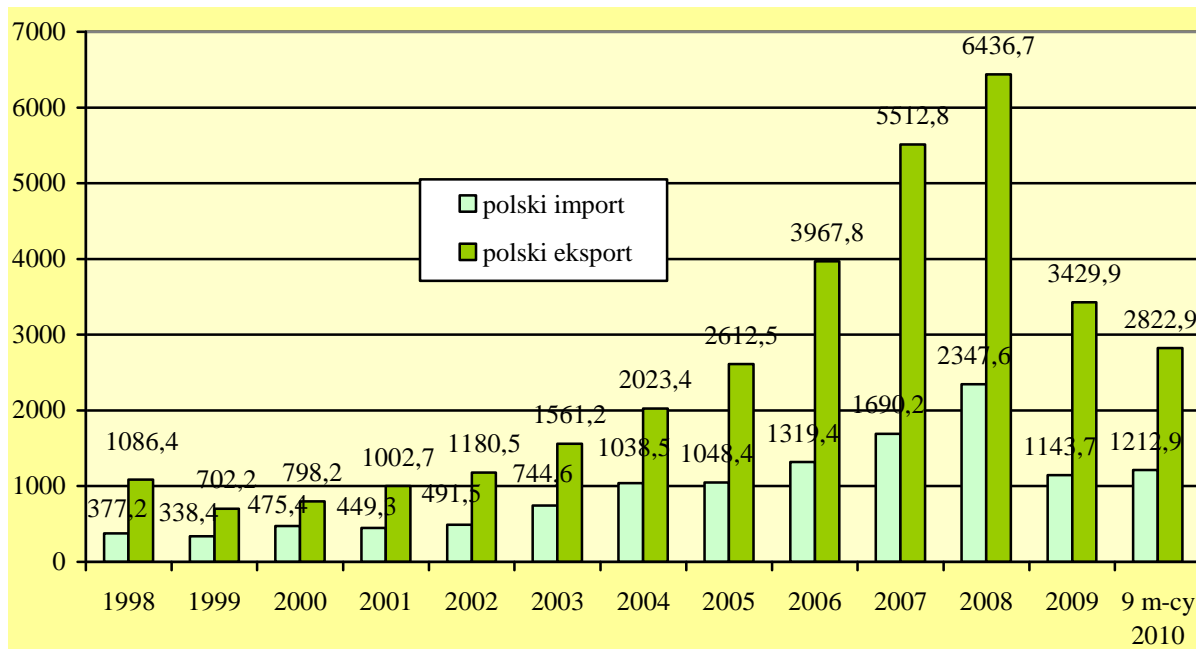
AMBASADA
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NA UKRAINIE
WYDZIAŁ EKONOMICZNY
01034 Kijów, ul. Jarosławiw Wał 12
tel: (044) 230.07.00, fax: (044) 270.63.36

POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓLPRACA GOSPODARCZA W OKRESIE STYCZEŃ-WRZESIEŃ 2010 ROKU

I. Wymiana towarowa

Wzrost dwustronnej wymiany handlowej, po jej załamaniu w roku 2009, był kontynuowany w III kwartale br. Jednak mimo przyspieszenia zarówno w zakresie dostaw polskich towarów na Ukrainę, jak i zachowaniu wysokiego tempa importu z tego kraju, obecnie można z dużym prawdopodobieństwem prognozować, iż polsko-ukraińskie obroty handlowe pozostaną odległe od rekordowych wyników uzyskanych w roku 2008 (patrz: rys.1). O ile w przypadku dostaw z Ukrainy po upływie 9 miesięcy br. już przekroczony został rezultat za cały 2009 r. i istnieją wszelkie przesłanki ku temu by osiągnięta została wartość importu z 2007 r. (1,69 mld USD; stanowiąca ponad 70% wyniku z roku 2008), o tyle wartość polskiego eksportu na Ukrainę, nawet przy zachowaniu wyższego tempa wzrostu dostaw, obserwowanego w III kwartale, osiągnie najpewniej rezultat zbliżony do uzyskanego przed czterema laty, w 2006 r. (stanowiący nieco ponad 60% wyniku z rekordowego 2008 r.).

Rys. 1. Obroty towarowe pomiędzy Polską i Ukrainą w latach 1998 – 2010 (mln USD)

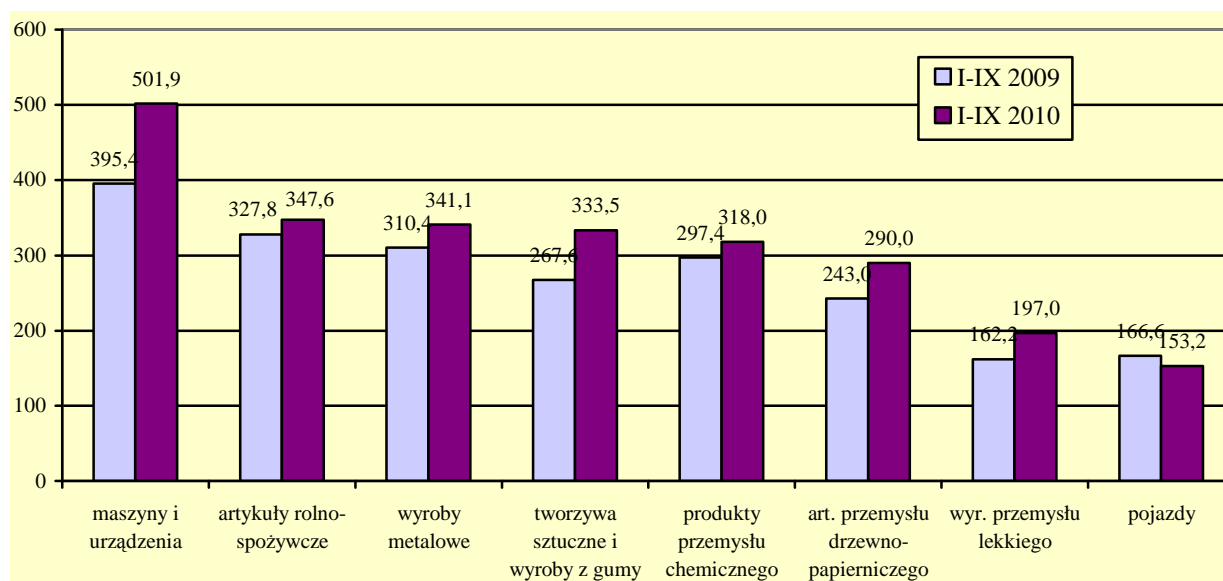
Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Wartość eksportu. Polski eksport na Ukrainę (wg danych GUS) wyniósł na koniec września 2010 r. **2822,9 mln USD**, co oznacza **wzrost** w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o **16,5%**. Tempo odbudowy polskiego eksportu na Ukrainę stopniowo przyspiesza (w połowie br. wskaźnik ten wynosił 13%; średnia miesięczna wartość dostaw

wzrosła z 284 mln USD w pierwszym półroczu do 371 mln USD w okresie lipiec-wrzesień br.), jednak pozostaje nadal odległe od rezultatów uzyskiwanych w 2008 r. Dynamika wzrostu dostaw na Ukrainę po 9 miesiącach br. jest już zbliżona do tempa wzrostu całego polskiego eksportu (17,2%), choć trzeba przy tym zaznaczyć, że skala spadku sprzedaży polskich towarów na rynek ukraiński w roku ubiegłym była znacznie większa od średniej (47% wobec 22% spadku całego polskiego eksportu). Znaczenie Ukrainy jako odbiorcy polskich towarów za okres styczeń-wrzesień 2010 uległo poprawie w stosunku do stanu na koniec pierwszego półrocza br. – **2,49% udziału** i 12 miejsce wśród najważniejszych odbiorców polskiego eksportu, wobec 2,28% i 13 miejsca na koniec czerwca br. Jednocześnie wynik ten pozostaje nadal gorszy od zanotowanego po trzech kwartałach 2009 r. (11 miejsce, 2,51%) i wyraźnie odbiega od rezultatów z 2008 r. (8 pozycja z udziałem 3,7%).

Według ukraińskich danych statystycznych import z Polski w okresie styczeń-wrzesień 2010 r. osiągnął wartość **1966,2 mln USD** (nadal jedynie 69,7% polskiego eksportu jest rejestrowane przez stronę ukraińską jako dostawy z Polski jednak w stosunku do pierwszego półrocza br. wskaźnik ten uległ zauważalnej poprawie). Import z Polski okazał się wyższy niż w analogicznym okresie roku poprzedniego o **27,7%** (na koniec czerwca br. wzrost wynosił 11,9%), przy ogólnym wzroście ukraińskiego importu o 32,2% (dynamika wzrostu dostaw z Polski przekroczyła średni wskaźnik wzrostu dostaw z państw europejskich, wynoszący po 9 miesiącach br. 21,6%). Polska utrzymuje 4 miejsce w ukraińskim imporcie, za Rosją, Chinami i Niemcami, jednak znaczenie naszego kraju w dostawach na ten rynek (4,72% udziału), choć wzrosło wyraźnie w porównaniu z I połową br. (4,23%), jest w dalszym ciągu niższe niż po trzech kwartałach 2009 r. (4,9%).

Rys. 2. Porównanie struktury polskiego eksportu na Ukrainę w okresie styczeń-wrzesień 2009 i styczeń-wrzesień 2010 r. (w mln USD).

Źródło: dane GUS

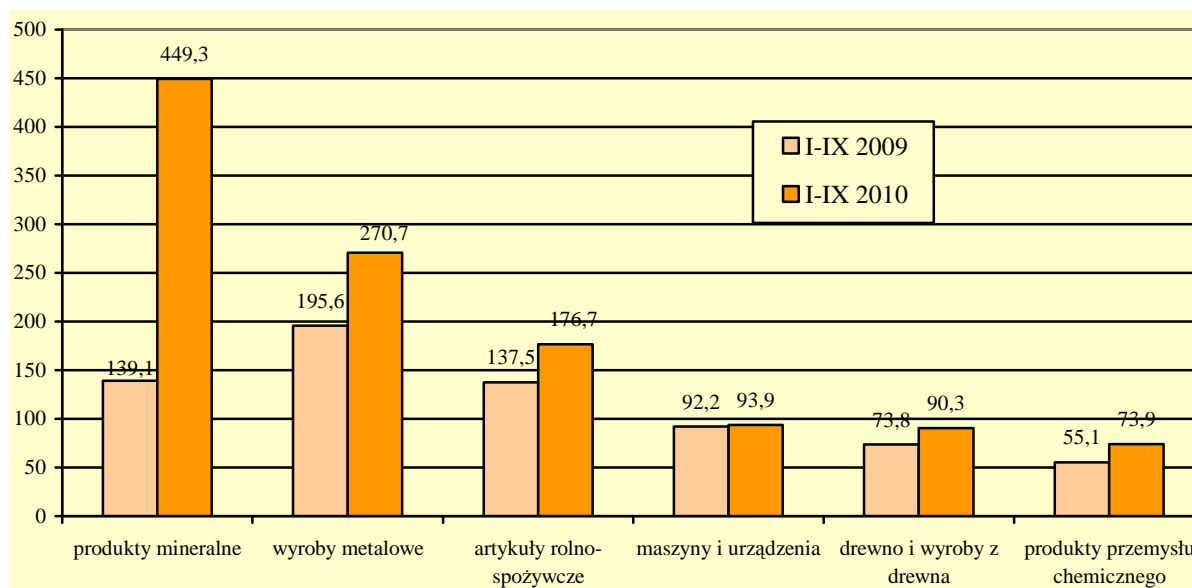
Struktura eksportu. W strukturze towarowej polskiego eksportu, w porównaniu do analogicznego okresu 2009 r. nieznacznie wzrósł udział wyrobów przemysłu elektromaszynowego, z 23,8% do 23,9%, dzięki zwiększeniu znaczenia dostaw maszyn i urządzeń (z 16,3% do 17,8%) i mimo dalszego spadku eksportu pojazdów (z 6,9% do 5,4%). Udział produktów chemicznych (w tym tworzyw sztucznych) zmniejszył się nieznacznie z 23,3% do 23,1%. Zmniejszył się także udział artykułów rolno-spożywczych (z 13,5% do 12,3%, na skutek spadku eksportu produktów pochodzenia zwierzęcego o 18,4%) i wyrobów hutniczych (z 12,8% do 12,1%), wzrosło natomiast znaczenie wyrobów drzewno-papierniczego (z 10%

do 10,3%). Umocniły swoją pozycję w eksporcie na Ukrainę wyroby przemysłu lekkiego (wzrost udziału z 6,7% do 7%) oraz produkty mineralne (z 3,6% do 5,2%).

Wartość importu. Zdecydowanie mocniej niż eksport wzrósł import z Ukrainy – wyniósł on po dziewięciu miesiącach **1212,9 mln USD** i okazał się wyższy niż w okresie styczeń – wrzesień 2009 o **64%** (w połowie br. notowany był wzrost o 87%). Należy podkreślić, że import z Ukrainy zwiększa się nadal dużo szybciej niż dostawy z innych państw – łączny polski import wzrósł w omawianym okresie o niespełna 18%. Ukraina w dalszym ciągu zajmuje odległą, 23 pozycję wśród dostawców towarów do Polski, choć jej udział w polskim imporcie, wynoszący po trzech kwartałach br. **0,97%**, zwiększył się zarówno w porównaniu do stanu sprzed roku (0,7% udziału w okresie styczeń-wrzesień 2009), jak i, nieznacznie, w odniesieniu do pierwszego półrocza br. (0,91%). Nadal jednak udział dostaw z Ukrainy jest niższy niż w 2008 r. (1,12%).

Zgodnie z informacjami Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy eksport towarów do Polski po trzech kwartałach 2010 r. osiągnął wartość **1209,6 mln USD** (zbieżność ukraińskiej i polskiej statystyki wynosi w tym przypadku 99,7%) i wzrósł w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego o **51,3%**. Cały ukraiński eksport zwiększył się w tym okresie o 32,1%, a eksport do państw europejskich o 39%. Polska zajmuje nadal 5 miejsce wśród najważniejszych odbiorców ukraińskich towarów, po Rosji, Turcji, Włoszech i Białorusi. Znaczenie eksportu do Polski w porównaniu z analogicznym okresem roku 2009 zwiększyło się z 2,9% do 3,3%, ale pozostaje niższe niż w roku 2008, gdy wynosiło 3,5% całego ukraińskiego eksportu.

Rys. 3. Porównanie struktury polskiego importu z Ukrainy w okresie styczeń-wrzesień 2009 i styczeń-wrzesień 2010 r. (w mln USD).

Źródło: dane GUS

Struktura importu. Podstawową przyczyną tak dynamicznego wzrostu importu z Ukrainy w pierwszych trzech kwartałach 2010 r. jest ponad trzykrotny wzrost dostaw produktów mineralnych, przede wszystkim rud i koncentratów żelaza. Udział produktów mineralnych, w porównaniu z okresem styczeń-wrzesień 2009 zwiększył się z 18,8% do 37%. Z kolei wyroby metalurgiczne, pomimo wzrostu ich dostaw o 38%, zmniejszyły swoje znaczenie w imporcie z Ukrainy z 26,5% do 22,3%. Zmniejszył się także udział pozostałych najważniejszych grup towarowych sprowadzanych z Ukrainy: artykułów rolno-spożywczych (z 18,6% do 14,6%), wyrobów przemysłu elektromaszynowego (z 13% do 8,3%), wyrobów przemysłu drzewnego

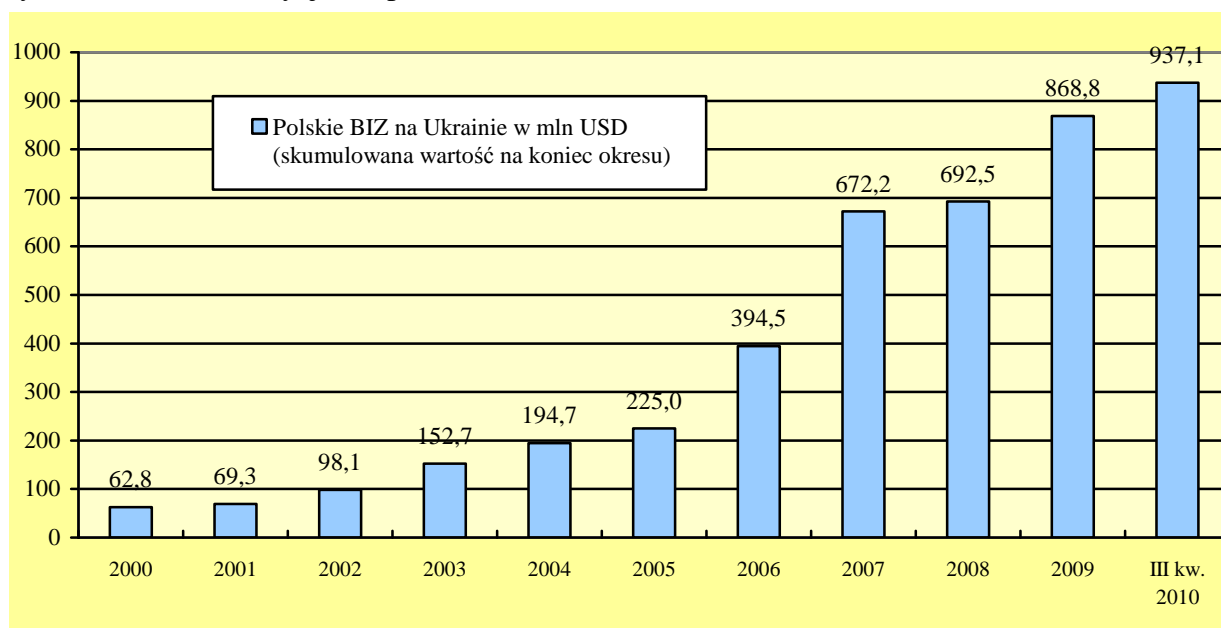
(z 10% do 7,5%) oraz wyrobów przemysłu chemicznego, w tym tworzyw sztucznych i wyrobów z gumy (z 8,2% do 6,5%), choć we wszystkich tych przypadkach w wartościach bezwzględnych nastąpił wzrost dostaw.

II. Polskie inwestycje na Ukrainie

Według danych Państwowego Komitetu Statystyki Ukrainy, do 1 października 2010 r. polskie przedsiębiorstwa zainwestowały na terenie Ukrainy **937,1 mln USD**. W rezultacie Polska utrzymuje 12 miejsce na liście największych inwestorów zagranicznych na Ukrainie, z udziałem 2,2% w łącznej kwocie zrealizowanych dotąd w tym kraju inwestycji, za Włochami (984,3 mln USD), a przed Szwajcarią (830,1 mln USD). Jeżeli dodatkowo weźmiemy pod uwagę, że jako zagraniczne inwestycje rejestrowany jest ukraiński kapitał powracający z Cypru, Wysp Dziewiczych, a także częściowo z Holandii, Wielkiej Brytanii, czy Stanów Zjednoczonych, rzeczywiste znaczenie polskich inwestycji na Ukrainie jest większe.

W ciągu trzech kwartałów 2010 r. polskie inwestycje na Ukrainie zwiększyły się o 68,3 mln USD, przy czym zdecydowana większość tego wzrostu przypadła właśnie na okres lipiec-wrzesień br. (63,5 mln USD). Od początku roku łączna kwota zainwestowanego na Ukrainie polskiego kapitału zwiększyła się o 7,9%, podczas gdy łączne inwestycje zagraniczne w tym kraju zwiększyły się o 6,5%. Mimo wyraźnego przyspieszenia tempa polskich inwestycji w skali całego roku okażą się one prawdopodobnie niższe niż w roku ubiegłym, gdy wzrosły o ponad 176 mln USD.

Rys. 4. Polskie inwestycje bezpośrednie na Ukrainie w latach 2000-2010 w mln USD

Źródło: Państwowy Komitet Statystyki Ukrainy

III. Podsumowanie i wnioski

W III kwartale 2010 r. nastąpiło przyspieszenie tempa wzrostu polskiego eksportu na Ukrainę (obecnie nieznacznie tylko mniejszego niż dynamika zwiększania całego polskiego eksportu) i wyhamowanie tempa wzrostu dostaw towarów z tego kraju do Polski. Nadal jednak, po upływie 9 miesięcy br., sprzedaż polskich towarów na Ukrainę rośnie wolniej niż import z Ukrainy. Mimo stopniowego pokonywania załamania w handlu z Ukrainą, które nastąpiło w 2009 r., łączne, dwustronne obroty towarowe na koniec 2010 r. zapewne pozostaną odległe o wyników sprzed kryzysu gospodarczego (8,8 mld USD w 2008 r.). Przy

utrzymaniu obecnych tendencji wartość importu z Ukrainy będzie prawdopodobnie zbliżona do wyników z 2007 r., a wartość eksportu znajdzie się w okolicach rezultatów z roku 2006.

Przywrócenie przedkryzysowych wartości polskiego eksportu na Ukrainę będzie zadaniem trudnym, uzależnionym od szeregu czynników. Po pierwsze, od tempa wychodzenia ukraińskiej gospodarki z kryzysu, w tym dynamiki zwiększania importu. W 2010 r. Ukraina zakupi za granicą towary o wartości stanowiącej około 65-70% importu tego kraju zrealizowanego w roku 2008. Nawet przy zachowaniu obecnego, wysokiego tempa wzrostu ukraińskiego importu (a prognozowane jest raczej lekkie wyhamowanie dynamiki zwiększania aktywności gospodarczej na Ukrainie w 2011 r.), wartość dostaw z zagranicy osiągnięta w 2008 r., powtórzona zostanie najwcześniej w 2012 r. Po drugie, w przypadku Polski dodatkowym utrudnieniem jest „przedkryzysowa” struktura dostaw na Ukrainę. W związku z obecną sytuacją FSO na Żeraniu, trudno oczekiwać, że eksport pojazdów, którego wartość przed kryzysem sięgała prawie 1,2 mld USD, w dającej się przewidzieć perspektywie zostanie odbudowany. Podobnie, biorąc pod uwagę prowadzoną przez ukraińskie władze politykę w zakresie importu wybranych towarów rolnych, nie należy się raczej spodziewać w najbliższej perspektywie szerszego dostępu do rynku ukraińskiego dla polskiego mięsa, tak jak to miało miejsce w 2008 r. Ponadto, relatywnie duży udział wyrobów hutniczych w polskim eksporcie w 2008 r. ze względu na przedłużający się zastój w ukraińskim budownictwie i przemyśle samochodowym, również może powodować wolniejsze dochodzenie do „przedkryzysowych” wartości naszego eksportu na Ukrainę.

Mimo nienajlepszych średniookresowych perspektyw warto odnotować umocnienie pozycji Polski w ukraińskim handlu zagranicznym w III kwartale br. Choć import z Polski zwiększa się nieco wolniej od średniej dynamiki wzrostu dostaw towarów na Ukrainę, to w porównaniu z innymi czołowymi, europejskimi eksporterami zaopatrującymi rynek ukraiński (m.in. Niemcy, Włochy, czy Francja), dostawy z Polski wzrastają bardziej dynamicznie. Równocześnie tempo wzrostu eksportu do Polski utrzymuje się na poziomie wyraźniej przekraczającym średnią dynamikę wzrostu sprzedaży ukraińskich towarów za granicę. W rezultacie Polska dla Ukrainy jest w dalszym ciągu jednym z jej najważniejszych partnerów gospodarczych – wzrost polskiego eksportu w III kwartale 2010 r. pozwolił na wyprzedzenie Turcji pod względem łącznych obrotów towarowych z Ukrainą, które w okresie styczeń-wrzesień 2010 r. stanowiły **4,07%** całego handlu zagranicznego (towarowego) Ukrainy. W efekcie Polska przesunęła się na czwartą pozycję wśród najważniejszych partnerów handlowych Ukrainy, a wyprzedzają ją jedynie Rosja, Niemcy i Chiny.

Z drugiej strony znaczenie Ukrainy w handlu zagranicznym Polski po upływie trzech kwartałów 2010 r. pozostaje relatywnie niewielkie, biorąc pod uwagę wielkość tego rynku i jego bliskość geograficzną. Wśród naszych głównych partnerów handlowych kraj ten zajmuje dopiero 16 miejsce pod względem wielkości wzajemnych obrotów towarowych, z udziałem **1,69%**.

Polskie zaangażowanie kapitałowe na Ukrainie (według miejscowych statystyk), po wyraźnej stagnacji w pierwszym półroczu, zwiększyło się w III kwartale 2010 r. o 7,3% (w odniesieniu do wartości dotychczas zainwestowanego kapitału). W tym samym okresie łączne inwestycje zagraniczne na Ukrainie wzrosły o 5,2%. Choć pod względem bezwzględnej wartości przyrostu BIZ w III kwartale 2010 r. Polska znalazła się na 8 miejscu wśród czołowych inwestorów zagranicznych na Ukrainie, to proporcjonalnie do wcześniej zainwestowanego kapitału wyższy przyrost inwestycji zanotowała jedynie Szwecja (o 33,4%). Można zatem stwierdzić, że zainteresowanie polskich inwestorów rynkiem ukraińskim utrzymuje się na wysokim poziomie, adekwatnym do sytuacji gospodarczej w tym kraju oraz aktualnych możliwości polskich firm.

Opracował: Paweł Gębski, Wydział Ekonomiczny Ambasady RP w Kijowie.